

Sensorveiledning til ordinær eksamen i emne HSVPL201: Fysisk helse – 15 STP – 22.10.2020

Studenten skal gjennom eksamensbesvarelsen vise i hvor stor grad læringsutbyttene for emnet er nådd.

Relevante læringsutbytter satt for emnet:

- Beskrive kroppens grunnleggende anatomi og fysiologi
- Beskrive somatiske symptomer og diagnoser
- Beskrive generell og spesiell farmakologi og medikamenthåndtering
- Beskrive flere registreringsskjema
- Beskrive helsefremmende og forebyggende arbeid, samt behandlende og lindrende tiltak basert på systematisk tiltaksarbeid
- Beskrive det rettslige grunnlaget for å yte somatisk helsehjelp til pasienter; samtykke, informasjon og medvirkning

Eksamen i emne HSVPL20112 er en **5,25** timers skriftlig hjemmeeksamen med hjelpemidler.

EKSAMENSOPPGAVEN:

Randi Olsen

Randi Olsen er 85 år og har det siste året hatt fast plass på Solsiden sykehjem. Hun ble enke for 5 år siden og egenomsorgsevnen har gradvis blitt redusert. Hun har nedsatt syn og hørsel og bruker rullator ved gange.

Diagnoser:

- Kognitiv svikt
- Kronisk hjertesvikt
- Type 1 diabetes

Hun sitter og sover store deler av dagen i fellesstua på sykehjemmet.

Du er ansatt som vernepleier på dette sykehjemmet og mottar følgende rapport fra natten, da du kommer på dagvakt: Randi Olsen har vært våken ved hver «runde» i avdelingen. Hun har da blitt funnet sittende på toalettet eller sengekanten, og hun har da spurt om hvor hun befinner seg.

Når du kommer inn til Randi Olsen på morgenkvisten, finner du henne sittende på sengekanten. Hun er tungpustet og huden hennes er kald og blek. Hun ynker seg, rynker pannen og presser hendene mot mage/bryst. I tillegg virker hun slapp og svarer ikke på tiltale.

I dag har du ansvaret for å følge opp Randi Olsen sin helsetilstand og bistå henne under dagliglivets gjøremål.

Med utgangspunkt i dette caset, pensum fra emnet og dine egne faglige vurderinger svarer du på følgende oppgaver:

1. **Beskriv to sykdommer, to helseplager eller én sykdom og én helseplage som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten**
2. **Beskriv aktuelle årsaker og flere relevante symptomer ved dine to valgte sykdommer/ helseplager**
3. **Beskriv konkrete observasjoner, helsefaglige vurderinger og medikamentelle og ikke-medikamentelle tiltak ved dine to valgte sykdommer/ helseplager**
4. **Beskriv anatomisk oppbygging og fysiologi for organene dine to valgte sykdommer/helseplager kommer fra.**

Opgavene besvares enkeltvis og brukes som overskrifter i besvarelsen. Dere trenger ingen innledning, men kun å svare på hver oppgave (1-4) for seg selv.

Formelle krav:

- Max 2000 ord
- Besvarelsen skal beskrives med teori og case.
- Retningslinjer for oppgaveskriving (APA 7th/Kildekompasset) skal følges
- Det skal kun anvendes pensumlitteratur til å besvare eksamensoppgaven, og kilder som er henvist til i forelesninger.
- Referanseliste, forside og illustrasjon teller ikke med i ordtellingen.

Vurderingskriterier:

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Alle oppgavene er vektet likt. Det gjøres en samlet vurdering før endelig karakter settes. Karakterskala som benyttes er: A – F.

Forklaring av begrep som anvendes i eksamensteksten:

Beskrive: Gjengivelse med egne ord et problemområde, situasjon eller fenomen. Eksempel: Gjengivelse med egne ord - hva en bestemt sykdom eller helseplage faktisk er, - hva som kan forårsake den og – hvilke symptomer sykdommen eller helseplagen kan gi.

En beskrivelse som viser forståelse for sammenhengen mellom årsaker til – og symptomer på en bestemt sykdom eller helseplage, honoreres.

DE 4 OPPGAVENE:

1. Beskriv to sykdommer, to helseplager eller én sykdom og én helseplage som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten.

Sentralt læringsutbytte:

- Beskrive somatiske symptomer og diagnoser

Sentralt innholdskomponent:

- De vanligste somatiske symptomer og diagnoser, med et spesielt fokus på brukere med nedsatt fysisk- og/eller kognitiv funksjon.

Aktuelt pensum:

- Berntzen, H. (2016). Sykepleie til pasienter med forstyrrelser i kroppstemperaturen. I G. H. Grimsbø (Red.), Grunnleggende sykepleie bind 2 Grunnleggende behov, (3. utg.), (s. 167-187). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48391-0 (20 sider)
- Kirkevold, M., Brodtkorb, K., & Ranhoff, A. H. (Red.) (2014). Geriatrisk sykepleie: god omsorg til den gamle pasienten, 560 sider (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-02-46449-0 – Kommer i ny utgave høsten 2020
- Kap. 7: Den gamle pasienten s. 79-90
- Kap. 21: Ernæring, mat og måltider s. 301-315
- Kap. 23: Eliminasjonsproblemer s. 324-337
- Kap. 24: Bevegelse og aktivitet s. 340-357
- Kap. 26: Søvn og søvnproblemer s. 367-374
- Kap. 27: Respirasjon og sirkulasjon s. 375-388
- Kap. 29: Kognitiv svikt og demens s. 408-434
- Kap. 31: Delirium (akutt forvirring) s. 452-463
- Kap. 32: Hjerneslag s. 464-478
- Kap. 34: Diabetes s. 497-508
- Kap. 36: Pleie og omsorg ved livets slutt s. 522-535

Ørn, S., Mjelle, J., & Bach-Gansmo, E. (Red.) (2016). Sykdom og behandling, 630 sider, (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48233-3

- Kap. 2: Grunnleggende sykdomslære s. 36-49
- Kap. 5: Sirkulasjonsforstyrrelser s. 94-111
- Kap. 7: Svulster s. 128-149
- Kap. 9: Hjerter- og karsykdommer s. 167-174, s. 176-187, s. 192-195
- Kap. 11: Sykdommer i respirasjonsorganene s. 220-225, s. 228-231, s. 234-236, s. 238-243
- Kap. 12: Sykdommer i fordøyelsessystemet s. 255-257, s. 265-267, s. 268-272, s. 275-276, s.277-278, s. 283-284, s. 288-289
- Kap. 13: Sykdommer i nyrene og urinveiene s. 299-301, s. 302-303, s. 309-310, s. 312-317

- Kap. 17: Sykdommer i endokrine organer s. 375-379
- Kap. 18: Diabetes mellitus s. 388-399
- Kap. 23: Sykdommer i bevegelsesapparatet s. 468-472, s. 479-485

For at studenten skal kunne oppnå karakteren **E** må det gis **en grunnleggende** beskrivelse av to sykdommer, to helseplager eller én sykdom og én helseplage som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten. Det vil ikke være tilstrekkelig for karakteren E med en besvarelse som bærer preg av opprømsing.

For å kvalifisere til karakteren **A** må besvarelsen vise til en svært **grundig og selvstendig** beskrivelse av to sykdommer, to helseplager eller en sykdom og en helseplage som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten. Sentrale tema i caset må utdypes og anvendes selvstendig opp mot sentral pensumlitteratur.

Aktuelle sykdommer/helseplager som caset kan inneholde:

- Ytterligere svekket kognitiv svikt
- Delirium relatert til dehydrering, infeksjon og stigende kroppstemperatur
- Demenssykdommer
- Forverret hjertesvikt
- Hjerteinfarkt
- Stigende kroppstemperatur/feber
- Smerte
- Hyperglykemi/ hypoglykemi
- Pneumoni
- Urinveisinfeksjon
- Obstipasjon
- Diare

2. Beskriv aktuelle årsaker og flere relevante symptomer ved dine to valgte sykdommer/ helseplager

Sentralt læringsutbytte:

- Beskrive somatiske symptomer og diagnoser

Sentral innholdskomponent:

- De vanligste somatiske symptomer og diagnoser, med et spesielt fokus på brukere med nedsatt fysisk- og/eller kognitiv funksjon.

Aktuelt pensum:

- Berntzen, H. (2016). Sykepleie til pasienter med forstyrrelser i kroppstemperaturen. I G. H. Grimsbø (Red.), Grunnleggende sykepleie bind 2 Grunnleggende behov, (3. utg.), (s. 167-187). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48391-0 (20 sider)

- Kirkevold, M., Brodtkorb, K., & Ranhoff, A. H. (Red.) (2014). Geriatrisk sykepleie: god omsorg til den gamle pasienten, 560 sider (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-02-46449-0 – Kommer i ny utgave høsten 2020
 - Kap. 7: Den gamle pasienten s. 79-90
 - Kap. 21: Ernæring, mat og måltider s. 301-315
 - Kap. 23: Eliminasjonsproblemer s. 324-337
 - Kap. 24: Bevegelse og aktivitet s. 340-357
 - Kap. 26: Søvn og søvnproblemer s. 367-374
 - Kap. 27: Respirasjon og sirkulasjon s. 375-388
 - Kap. 29: Kognitiv svikt og demens s. 408-434
 - Kap. 31: Delirium (akutt forvirring) s. 452-463
 - Kap. 32: Hjerneslag s. 464-478
 - Kap. 34: Diabetes s. 497-508
 - Kap. 36: Pleie og omsorg ved livets slutt s. 522-535
-
- Løvlien, M, Schei, B., & Gjengedal, E. (2006). Are there gender differences related to symptoms and acute myocardial infarction? A Norwegian perspective. Progress in Cardiovascular Nursing 21 (1), 14-9. DOI: 10.1111/j.0197-3118.2006.04656.x

Ørn, S., Mjelle, J., & Bach-Gansmo, E. (Red.) (2016). Sykdom og behandling, 630 sider, (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48233-3

- Kap. 2: Grunnleggende sykdomslære s. 36-49
- Kap. 5: Sirkulasjonsforstyrrelser s. 94-111
- Kap. 7: Svulster s. 128-149
- Kap. 9: Hjerte- og karsykdommer s. 167-174, s. 176-187, s. 192-195
- Kap. 11: Sykdommer i respirasjonsorganene s. 220-225, s. 228-231, s. 234-236, s. 238-243
- Kap. 12: Sykdommer i fordøyelsessystemet s. 255-257, s. 265-267, s. 268-272, s. 275-276, s.277-278, s. 283-284, s. 288-289
- Kap. 13: Sykdommer i nyrene og urinveiene s. 299-301, s. 302-303, s. 309-310, s. 312-317
- Kap. 14: Sykdommer i nervesystemet s. 322-324, s. 326-328, s. 335-226
- Kap. 17: Sykdommer i endokrine organer s. 375-379
- Kap. 18: Diabetes mellitus s. 388-399
- Kap. 23: Sykdommer i bevegelsesapparatet s. 468-472, s. 479-485

For at studenten skal kunne oppnå karakteren **E** må det gis en **grunnleggende** beskrivelse av to årsaker og to symptomer ved de to valgte sykdommene, de to valgte helseplagene eller den valgte sykdommen og den valgte helseplagen som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten. Det vil ikke være tilstrekkelig for karakteren E med en besvarelse som bærer preg av oppramsing.

For å kvalifisere til karakteren **A** må besvarelsen vise til en svært **grundig og selvstendig** beskrivelse av årsaker og symptomer ved de to valgte sykdommene, de to valgte helseplagene eller den valgte sykdommen og den valgte helseplagen som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet

av natten. Sentrale tema i caset må utdypes og anvendes selvstendig opp mot sentral pensumlitteratur.

En beskrivelse som viser forståelse for sammenhengen mellom årsak(er) til – og symptom(er) på valgte sykdom(er)/ helseplage(r), honoreres uansett karakter.

Årsaker og symptomer kan være relatert til følgende sykdommer/helseplager:

- Ytterligere svekket kognitiv svikt
- Delirium relatert til dehydrering, infeksjon og stigende kroppstemperatur
- Demenssykdommer
- Forverret hjertesvikt
- Hjerteinfarkt
- Stigende kroppstemperatur/feber
- Smerte
- Hyperglykemi/hypoglykemi
- Pneumoni
- Urinveisinfeksjon
- Obstipasjon
- Diare

3. Beskriv konkrete observasjoner, helsefaglige vurderinger og medikamentelle og ikke-medikamentelle tiltak ved dine to valgte sykdommer/ helseplager

Sentralt læringsutbytte:

- Beskrive helsefremmende og forebyggende arbeid, samt behandlende og lindrende tiltak basert på systematisk tiltaksarbeid

Sentralt innholdskomponent:

- Aerkjente og velbegrunnede strategier og tiltak av helsefremmende, forebyggende, behandlende og lindrende karakter.

Aktuelt pensum:

Kirkevold, M., Brodtkorb, K., & Ranhoff, A. H. (Red.) (2014). Geriatrisk sykepleie: god omsorg til den gamle pasienten, 560 sider (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-02-46449-0 – Kommer i ny utgave høsten 2020

- Kap. 7: Den gamle pasienten s. 79-90
- Kap. 21: Ernæring, mat og måltider s. 301-315
- Kap. 23: Eliminasjonsproblemer s. 324-337
- Kap. 24: Bevegelse og aktivitet s. 340-357
- Kap. 26: Søvn og søvnproblemer s. 367-374
- Kap. 27: Respirasjon og sirkulasjon s. 375-388
- Kap. 29: Kognitiv svikt og demens s. 408-434
- Kap. 31: Delirium (akutt forvirring) s. 452-463
- Kap. 32: Hjerneslag s. 464-478

- Kap. 34: Diabetes s. 497-508
- Kap. 36: Pleie og omsorg ved livets slutt s. 522-535

Nordeng, H., & Spigset, O. (Red.) (2018). Legemidler og bruken av dem, 420 sider, (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-42506-4

- Kap.2: Farmakodynamikk s. 46-54
- Kap.3: Farmakokinetikk s. 56- 65
- Kap.4: Bivirkninger s. 68-74
- Kap.5: Årsaker til variasjon i legemiddelrespons s.78-85
- Kap.6: Interaksjoner s.88-92

Ørn, S., Mjelle, J., & Bach-Gansmo, E. (Red.) (2016). Sykdom og behandling, 630 sider, (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-48233-3

- Kap. 2: Grunnleggende sykdomslære s. 36-49
- Kap. 5: Sirkulasjonsforstyrrelser s. 94-111
- Kap. 7: Svulster s. 128-149
- Kap. 9: Hjerne- og karsykdommer s. 167-174, s. 176-187, s. 192-195
- Kap. 11: Sykdommer i respirasjonsorganene s. 220-225, s. 228-231, s. 234-236, s. 238-243
- Kap. 12: Sykdommer i fordøyelsessystemet s. 255-257, s. 265-267, s. 268-272, s. 275-276, s.277-278, s. 283-284, s. 288-289
- Kap. 13: Sykdommer i nyrene og urinveiene s. 299-301, s. 302-303, s. 309-310, s. 312-317
- Kap. 14: Sykdommer i nervesystemet s. 322-324, s. 326-328, s. 335-226
- Kap. 17: Sykdommer i endokrine organer s. 375-379
- Kap. 18: Diabetes mellitus s. 388-399
- Kap. 23: Sykdommer i bevegelsesapparatet s. 468-472, s. 479-485

Sand, O., Sjaastad, Ø. V., Haug, E., & Bjålie, J. G. (2018). Menneskekroppen: fysiologi og anatomi, 520 sider, (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-34807-3

- Kap. 1: Grunnleggende kjemi og fysikk s. 22-29
- Kap. 2: Celler s. 72-85
- Kap. 3: Fra celler til kropp s. 88-107
- Kap. 7: Skjelettet s. 250-260
- Kap. 8: Musklene s. 274-295
- Kap. 9: Sirkulasjonssystemet s. 310-361
- Kap. 12: Respirasjonssystemet s. 414-441
- Kap. 13: Nyrene og urinveiene s. 444-478
- Kap. 15: Fordøyelsessystemet s. 494-539
- Kap. 18: Temperaturreguleringen s. 574-589

For at studenten skal kunne oppnå karakteren E må det gis en grunnleggende beskrivelse to observasjoner ved de to valgte sykdommene, de to valgte helseplagene eller den valgte sykdommen og den valgte helseplagen som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten. Studenten må også kunne vise til to helsefaglige vurderinger samt nevne medikamentelle og

ikke-medikamentelle tiltak. Det vil ikke være tilstrekkelig for karakteren E med en besvarelse som bærer preg av oppramsing.

For å kvalifisere til karakteren A må besvarelsen vise til en svært grundig og selvstendig beskrivelse av aktuelle observasjoner ved de to valgte sykdommene, de to valgte helseplagene eller den valgte sykdommen og den valgte helseplagen som kan ha tilstøtt Randi Olsen i løpet av natten, samt ha en god beskrivelse av helsefaglige vurderinger og medikamentelle og ikke-medikamentelle tiltak. Sentrale tema i caset må utdypes og anvendes selvstendig opp mot sentral pensumlitteratur.

En beskrivelse som viser forståelse for sammenhengen mellom observasjoner, vurderinger og tiltak for valgte sykdom(er)/ helseplage(r), honoreres uansett karakter

4. **Beskriv anatomisk oppbygging og fysiologi for organene dine to valgte sykdommer/helseplager kommer fra.**

Sentralt læringsutbytte:

- Beskrive kroppens grunnleggende anatomi og fysiologi

Sentral innholdskomponent:

- Bevegelsesapparatet, respirasjonssystemet, sirkulasjonssystemet, temperaturreguleringen, fordøyelsessystemet, nyre- og urinveiene og det endokrine systemet.

Aktuelt pensum:

- Sand, O., Sjaastad, Ø. V., Haug, E., & Bjålie, J. G. (2018). Menneskekroppen: fysiologi og anatomi, (3. utg.).
 - Kap. 1. Grunnleggende fysikk og kjemi: s.22-23, 27-29
 - Kap. 2. Celler: s.72-83
 - Kap. 3. Celler til kropp: Se video (eller s.88-96).
 - Kap. 4. Nervesystemet. s.110-119, 121-122, 122-124, 131-133 (dette er ikke pensum for emne 201, men har vært pensum for emne 103. Innhold fra dette kapitlet kan derfor ikke kreves i studentenes besvarelser, men det kan være at noe studenter likevel velger å ta med noe fra dette temaet).
 - Kap. 5. Sansene: s.164-174 (dette er ikke pensum for emne 201, men har vært pensum for emne 103. Innhold fra dette kapitlet kan derfor ikke kreves i studentenes besvarelser, men det kan være at noe studenter likevel velger å ta med noe fra dette temaet).
 - Kap. 7. Skjelettet: s.250-257
 - Kap. 8. Musklene: s.274-278+ hva som står om nevromuskulær synapse på s.278, s.280 første del om kontraksjonsmekanismen, s.289-295 minus «kontroll av kontraksjonen» på s.292-293.
 - Kap. 9. Sirkulasjonssystemet: s.310-319, 320-340, 341-348, 360-361
 - Kap. 12. Respirasjonssystemet: s.414-424, 428-436, 436-440,
 - Kap. 13. Nyrene og urinveiene: s.444-453, 462-463, 465-477
 - Kap. 15. Fordøyelsessystemet: s.494-498, 500-504, 506-510, 511-518 (ikke aktivering av pankreasenzym s.517), 519, 523-534, 536-539.

- Kap. 18: Temperaturreguleringen s. 574-589

For at studenten skal kunne oppnå karakteren **E** må det gis en **grunnleggende** beskrivelse av den grunnleggende anatomien og fysiologien til de valgte organene. En besvarelse som vurderes til **E** vil bære preg av en overvekt av oppramsing og lite flyt, og/eller den vil i liten grad klare å se sentrale organer som er koblet opp mot helseplagene til Randi Olsen.

For at studenten skal kunne oppnå karakteren **A** må det gis en detaljert og helhetlig beskrivelse av den grunnleggende anatomien og fysiologien som er beskrevet i pensumlitteraturen. En slik besvarelse viser en selvstendig forklaring med detaljer og eksempler som er relevant for de organer som er koblet opp mot helseplagene til Randi Olsen. En slik besvarelse vil også kunne forklare plagene fra ulike ståsted og hvordan organer arbeider sammen i menneskekroppen. Selv om detaljnivået og forståelsen er omfattende og helhetlig, vil en slik besvarelse også kunne klare seg innenfor de rammene som er satt med tanke på antall ord osv.

Sentrale organer som forventes at besvarelser kan inneholde:

- Sirkulasjonssystemet
 - Oppgaver i kroppen
 - Hjertets anatomi og funksjon.
 - Kontroll av hjertefunksjonen.
 - Blodtrykksregulerende mekanismer.
- Nyrer og urinveier.
 - Oppgaver i kroppen
 - Nyrenes rolle i væskebalanse og hvordan dette reguleres.
 - Nyrenes rolle i blodtrykksregulering.
- Nervesystemet
 - Anatomisk og fysiologisk inndeling
 - Generell funksjon
 - Smertesansen
- Respirasjonssystemet
 - Oppgaver i kroppen
 - Regulering av ventilasjon
 - Gass utveksling
 - Transport av oksygen i blodet
- Fordøyelsessystemet
 - Oppgaver i kroppen
 - Anatomisk oppbygning
 - Nedbrytning av næringsstoffer og hva som påvirker hastigheten
 - Hva som påvirker avføringsmengden og konsistens
 - Tømmningsrefleks
- Temperaturreguleringen
 - Temperaturreguleringssenteret
 - Reguleringsystemet